

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Wykaz literatury	XVII
Wstęp	XIX
Rozdział I. Pojęcie prawa prywatnego międzynarodowego	1
§ 1. Definicja	1
§ 2. Prawo prywatne międzynarodowe w znaczeniu wąskim i szerokim	2
§ 3. Prawo obcych	11
§ 4. Przepisy wymuszające swoją właściwość	12
Rozdział II. Źródła prawa prywatnego międzynarodowego	13
§ 5. Uwagi ogólne	13
§ 6. Prawo wewnętrzne	13
§ 7. Umowy międzynarodowe	18
I. Umowy międzynarodowe wielostronne o kolizyjnym charakterze	18
II. Umowy międzynarodowe zawierające normy merytoryczne	20
III. Konwencje międzynarodowe z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego	20
IV. Umowy międzynarodowe dwustronne	21
§ 8. Prawo Unii Europejskiej	24
I. Źródła międzynarodowego postępowania cywilnego	24
II. Źródła prawa prywatnego międzynarodowego	26
Rozdział III. Normy kolizyjne prawa prywatnego międzynarodowego	29
§ 9. Budowa normy kolizyjnej	29
§ 10. Rodzaje łączników normy kolizyjnej	31
I. Uwagi ogólne	31
II. Łącznik personalny (osobisty)	32
1. Łącznik obywatelstwa	32
2. Łącznik domicylu	33
3. Przynależność osoby prawnej	34
III. Łączniki przedmiotowe	35
1. Łącznik miejsca położenia rzeczy	35
2. Łącznik miejsca dokonania czynności prawnej	36
3. Łącznik <i>lex causae</i>	36
4. Łącznik siedziby sądu	36
5. Łącznik subiektywny	37
§ 11. Rodzaje norm kolizyjnych	37

Rozdział IV. Stosowanie prawa prywatnego międzynarodowego	39
§ 12. Uwagi ogólne	40
§ 13. Kwalifikacja pojęć prawnych	40
I. Kwalifikacja według <i>lex fori</i>	41
II. Kwalifikacja według <i>lex causae</i>	41
III. Kwalifikacja według metody porównawczej (autonomicznej prawa prywatnego międzynarodowego)	41
§ 14. Odesłanie	42
§ 15. Klauzula porządku publicznego	46
§ 16. Niejednolite prawo	48
I. Konflikt interlokalny	49
II. Konflikt interpersonalny	50
§ 17. Konflikt przechodni	50
§ 18. Zmiana statutu	51
§ 19. Kwestia wstępna	53
§ 20. Stosowanie obcego prawa merytorycznego	54
I. Uwagi ogólne	54
II. Stosowanie obcego prawa publicznego	56
III. Zabiegi kwalifikacyjne	58
§ 21. Obejście prawa	59
Rozdział V. Międzynarodowe postępowanie cywilne	60
§ 22. Uwagi ogólne	60
§ 23. Zasady międzynarodowego postępowania cywilnego	62
I. Zasada priorytetu umów międzynarodowych	62
II. Zasada równouprawnienia cudzoziemców w zakresie ochrony sądowej	62
III. Zasada respektowania jurysdykcji sądów zagranicznych	63
IV. Zasada wzajemności	63
§ 24. Jurysdykcja	63
I. Pojęcie	63
II. Jurysdykcja krajowa	65
III. Umowa jurysdykcyjna	66
IV. Zwolnienie spod jurysdykcji krajowej	66
§ 25. Wykonalność i uznanie orzeczenia sądu zagranicznego	69
§ 26. Międzynarodowa pomoc prawna	71
§ 27. Międzynarodowy arbitraż handlowy	73
§ 28. Stanowisko cudzoziemca w procesie cywilnym	74
I. Zdolność sądowa i zdolność procesowa	74
II. Zabezpieczenie kosztów procesu	74
III. Zwolnienie cudzoziemca od kosztów sądowych	75
§ 29. Europejskie międzynarodowe postępowanie cywilne	76
I. Rozporządzenie Nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywaniu w sprawach cywilnych i handlowych (Bruksela I bis)	76
1. Zakres przedmiotowy	76
2. Zakres terytorialny i czasowy	77
3. Jurysdykcja ogólna	77
4. Jurysdykcja szczególna	78
5. Jurysdykcja w sprawach ubezpieczeniowych	80

6. Jurysdykcja w sprawach konsumenckich	81
7. Jurysdykcja wyłączna	82
8. Uznanie i stwierdzenie wykonalności	83
II. Rozporządzenie Nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie Nr 1347/2000 (Bruksela II bis)	84
1. Zakres zastosowania	84
2. Terytorialny i czasowy zakres zastosowania	85
3. Jurysdykcja w sprawach dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa	85
4. Jurysdykcja w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej	86
5. Jurysdykcja w odniesieniu do środków tymczasowych i zabezpieczających	87
6. Badanie jurysdykcji	87
7. Badanie dopuszczalności postępowania	88
8. Uznanie i stwierdzenie wykonalności	88
9. Tryb uznania orzeczeń	90
10. Postępowanie o stwierdzenie wykonalności	90
11. Postępowanie odwoławcze	91
12. Zniesienie <i>exequatur</i>	91
III. Europejski Tytuł Egzekucyjny dla roszczeń bezspornych	92
1. Zakres stosowania rozporządzenia	92
2. Zakres terytorialny	93
3. Czasowy zakres obowiązywania	93
4. Zakres terytorialny zastosowania	94
5. Czasowy zakres zastosowania	94
6. Europejski Tytuł Egzekucyjny	94
7. Skutki wydania zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego	96
8. Egzekucja w państwie członkowskim wykonania	96
9. Odmowa wykonania egzekucji	97
10. Stosunek do innych regulacji	97
IV. Postępowanie w sprawie Europejskiego Nakazu Zapłaty	97
1. Zakres przedmiotowy	98
2. Rozpoznanie sprawy	99
3. Europejski Nakaz Zapłaty	100
4. Wykonalność Europejskiego Nakazu Zapłaty	101
5. Wniosek o ponowne zbadanie Europejskiego Nakazu Zapłaty	102
V. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	102
1. Zakres przedmiotowy	103
2. Rozpoznanie sprawy	103
3. Środki odwoławcze	106
4. Wykonalność orzeczenia	106
5. Wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia	107
VI. Alimenty	108
VII. Rozporządzenie spadkowe	109
VIII. Pomoc prawna po wejściu Polski do Unii Europejskiej	112

Rozdział VI. Rys historyczny prawa prywatnego międzynarodowego	121
§ 30. Zasada personalizmu i terytorializmu	121
§ 31. Prawo rzymskie	121
§ 32. Wczesne średniowiecze	122
§ 33. Szkoła statutowa	122
§ 34. Krytyka szkoły statutowej	124
§ 35. Nowa szkoła włoska	125
§ 36. Współczesna nauka prawa prywatnego międzynarodowego	125
§ 37. Polska nauka prawa prywatnego międzynarodowego	126
Rozdział VII. Osoby fizyczne, osoby prawne	129
§ 38. Osoby fizyczne	129
I. Uwagi ogólne	129
II. Zdolność prawna osób fizycznych	132
III. Zdolność prawna cudzoziemców	135
IV. Uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu	135
V. Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych	138
VI. Zdolność wekslowa i czekowa	142
§ 39. Osoby prawne	145
I. Uwagi ogólne	145
II. Zakres zastosowania statutu personalnego	150
1. Zakres podmiotowy dyrektywy (zdolność do transgranicznego	
łączenia)	153
2. Zasada stosowania do transgranicznego łączenia prawa właściwego	
dla każdej z łączących się spółek	154
III. Zmiana statutu	158
IV. Właściwość prawa siedziby przedsiębiorstwa	158
V. Ułomne osoby prawne	159
VI. Międzynarodowe osoby prawne	160
§ 40. Dobra osobiste osoby fizycznej i prawnej	164
I. Uwagi ogólne	164
II. Nazwisko osoby fizycznej i jego ochrona	165
III. Nazwa osoby prawnej i jej ochrona	165
Rozdział VIII. Czynności prawne, przedstawicielstwo, przedawnienie	169
§ 41. Czynności prawne	169
I. Uwagi ogólne	169
II. Forma czynności prawnych	171
III. Zakres prawa właściwego dla formy czynności prawnej	172
§ 42. Przedstawicielstwo	173
I. Uwagi ogólne	173
II. Przedstawicielstwo ustawowe	173
III. Pełnomocnictwo	174
§ 43. Przedawnienie	176
I. Prawo właściwe dla przedawnienia	176
II. Zakres prawa właściwego dla przedawnienia	177
III. Konwencja o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów ...	178

Rozdział IX. Zobowiązania	179
§ 44. Zobowiązania umowne	180
I. Pojęcie autonomii woli w prawie prywatnym międzynarodowym	180
1. Uwagi ogólne	180
2. Wybór prawa jako łącznika normy kolizyjnej	180
3. Charakter prawny wyboru	181
4. Sposób i chwila dokonania wyboru prawa	181
5. Przedmiot wyboru	182
6. Dopuszczalność i ograniczenia wyboru prawa	183
7. Ważność wyboru prawa	184
8. Wybór częściowy i złożony	185
9. Wybór prawa pod warunkiem i z zastrzeżeniem terminu	185
10. Klauzule „uszywniające” właściwość prawa	185
11. Zmiana statutu zobowiązaniowego w drodze wyboru prawa	186
12. Dopuszczalność i ważność wyboru w prawie polskim	186
13. Stosowanie prawa wybranego	188
§ 45. Statut kontraktowy w przypadku niedokonania przez strony wyboru prawa według stanu prawnego pod rządami ustawy z 12.11.1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe	189
I. Uwagi ogólne	189
II. Zobowiązania dotyczące nieruchomości	189
III. Regulacja ustawowa zobowiązań niedotyczących nieruchomości	191
IV. Poszczególne łączniki	196
1. Chwila zawarcia umowy	196
2. Miejsce zawarcia umowy	196
3. Miejsce zamieszkania i siedziba strony	197
V. Umowy mieszane i nienazwane	198
§ 46. Prawo właściwe dla zobowiązań umownych według konwencji rzymskiej i rozp. Rzym I	201
I. Informacje ogólne o konwencji rzymskiej	201
II. Zakres stosowania konwencji rzymskiej i rozp. Rzym I	202
III. Wybór prawa	204
IV. Prawo właściwe w razie braku wyboru prawa	205
V. Regulacje szczególne	205
1. Nieruchomości	206
2. Umowy przewozu towarów	206
3. Umowy konsumenckie	207
4. Indywidualne umowy o pracę	208
5. Przelew wierzytelności	209
6. Przejście wierzytelności z mocy prawa	210
VI. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	211
VII. Ważność oświadczeń woli co do wyboru prawa	212
VIII. Zakres statutu kontraktowego	214
IX. Wyłączenie odesłania	215
X. Dowody	215
XI. Porządek publiczny	215
XII. Wykładnia konwencji rzymskiej	216
XIII. Państwa nieposiadające jednolitego systemu prawnego	217
§ 47. Zobowiązania wynikające ze zdarzeń niebędących czynnościami prawnymi	217

I. Uwagi ogólne	217
II. Czyny niedozwolone	220
1. Prawo właściwe dla deliktów	220
2. Zakres prawa właściwego dla deliktów	224
§ 48. Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych według rozp. Rzym II	225
I. Uwagi ogólne	225
II. Pojęcie zobowiązania pozaumownego	226
III. Zakres zastosowania	226
IV. Zakres prawa właściwego	228
V. Czyny niedozwolone	229
VI. Przepisy właściwe dla poszczególnych typów czynów niedozwolonych	231
1. Odpowiedzialność za produkt	231
2. Nieuczciwa konkurencja i praktyki ograniczające wolną konkurencję	232
3. Szkody w środowisku naturalnym	234
4. Naruszenie praw własności intelektualnej	234
5. Spory zbiorowe	235
VII. Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych innych niż czyn niedozwolony	235
1. Bezpodstawne wzbogacenie	236
2. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia	236
3. <i>Culpa in contrahendo</i>	237
VIII. Swoboda wyboru prawa	237
IX. Zasady wspólne dla czynów niedozwolonych i zobowiązań pozaumownych niebędących czynami niedozwolonymi	238
1. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	238
2. Zasady bezpieczeństwa i postępowania	239
3. Bezpośrednie powództwo przeciwko ubezpieczycielowi osoby odpowiedzialnej	239
4. Subrogacja	239
5. Odpowiedzialność kilku osób	240
6. Ważność ze względu na formę	240
7. Ciężar dowodu	240
8. Wyłączenie odesłania	240
9. Państwa posiadające niejednolity system prawny	240
10. Porządek publiczny państwa siedziby sądu	241
§ 49. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia	241
§ 50. Bezpodstawne wzbogacenie	242
§ 51. Zbieg roszczeń kolizyjnych dotyczących odpowiedzialności deliktowej i kontraktowej	247
Rozdział X. Prawo rzeczowe	249
§ 52. Statut rzeczowy	249
I. Uwagi ogólne	249
II. Łącznik położenia rzeczy	252
III. Pojęcie praw rzeczowych	255
IV. Zakres statutu rzeczowego	256
V. Zmiana statutu rzeczowego	258
§ 53. Statut praw na dobrach niematerialnych	260

I. Uwagi ogólne	260
II. Prawo na dobrach niematerialnych w konwencjach	260
Rozdział XI. Prawo rodzinne i opiekuńcze	265
§ 54. Uwagi ogólne	265
§ 55. Zawarcie małżeństwa	266
I. Materialne wymogi zawarcia małżeństwa	266
II. Formalne wymogi zawarcia małżeństwa	267
§ 56. Unieważnienie małżeństwa	269
§ 57. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami	270
§ 58. Rozwód i separacja	272
I. Rozwód	272
II. Separacja	283
§ 59. Pochodzenie dziecka	283
§ 60. Stosunki prawne między rodzicami a dzieckiem	289
§ 61. Przyniesienie	293
I. Prawo właściwe	293
II. Zakres statutu adopcyjnego	296
§ 62. Alimentacja	299
I. Prawo właściwe	299
§ 63. Opieka i kuratela	304
I. Prawo właściwe	304
II. Zakres statutu opieki i kurateli	306
Rozdział XII. Sprawy spadkowe	307
§ 64. Prawo właściwe	307
§ 65. Zakres statutu spadkowego	309
I. Przesłanki dziedziczenia	309
II. Ustalenie zawartości spadku	310
§ 66. Powołanie do dziedziczenia	311
§ 67. Nabycie spadku	313
I. Sposób dziedziczenia	313
II. Przyjęcie lub odrzucenie spadku	313
III. Stosunki między współspadkobiercami – odpowiedzialność za długi spadkowe	313
IV. Ochrona dziedziczenia	314
V. Rezerwa lub zachówek	314
VI. Zapis testamentowy	315
VII. Wykonawca testamentu	315
§ 68. Dział spadku	316
§ 69. Statut czynności prawnych na wypadek śmierci	317
I. Prawo właściwe	317
II. Zakres statutu czynności prawnych na wypadek śmierci	318
§ 70. Dziedziczenie według rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego	319
§ 71. Dziedziczenie gospodarstwa rolnego położonego w Polsce	321

Rozdział XIII. Stosunki pracy	323
§ 72. Prawo właściwe	323
I. Uwagi ogólne	323
II. Wybór prawa według ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe z 1965 r.	324
III. Prawo właściwe w wypadku braku wyboru prawa według ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe z 1965 r.	326
IV. Prawo właściwe według ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe z 2011 r.	331
§ 73. Zakres stosowania statutu stosunku pracy	334
Aneks	341
Prawo prywatne międzynarodowe	343
Prawo prywatne międzynarodowe	349
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z 17.6.2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)	367
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 864/2007 z 11.7.2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)	386
Rozporządzenie Rady (WE) Nr 4/2009 z 18.12.2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych	401
Rozporządzenie Rady (WE) Nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych	436
Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci	467
Konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych	486
Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych	492
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych	498
Indeks rzeczowy	533